

Adviseert het college van Burgemeester en Wethouders en de Gemeenteraad gemeente Goeree-Overflakkee.

Aan: College van Burgemeester en Wethouders Gemeente Goeree-Overflakkee
en leden van de Gemeenteraad Goeree-Overflakkee

Middelharnis: 20 september 2023

Ons kenmerk: 202310

Betreft: Ongevraagd Advies Cliëntenparticipatie

Geacht college van Burgemeester en wethouders en leden van de Gemeenteraad,

Graag vragen wij uw aandacht voor een zorgelijke ontwikkeling ten aanzien van de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de wettelijke vereiste om invulling te geven aan cliëntenparticipatie binnen het sociaal domein. We stellen namelijk vast dat deze momenteel niet is georganiseerd op Goeree-Overflakkee.

Advies

We adviseren u om:

- Kennis te nemen van de actuele situatie op het gebied van cliëntenparticipatie op GO en te onderkennen dat dit ongewenst is.
- Actief aan te sturen op de organisatie van cliëntenparticipatie binnen het sociaal domein op GO. Ter overweging stellen wij voor om hieraan een concrete deadline te verbinden.
- Over te gaan tot het oprichten van één Cliëntenraad Sociaal Domein GO (CSDGO) voor toezicht op de beleidsuitvoering binnen het gehele sociaal domein.
- Aanvullende participatievormen (naast CSDGO) in overweging te nemen bij het organiseren van cliëntenparticipatie op GO.

In het navolgende geven wij toelichting op dit advies, door achtereenvolgens in te gaan op: het waarom van cliëntenparticipatie, de situatie op GO en de gedachtevorming over dit onderwerp binnen de Adviesraad Sociaal Domein Goeree-Overflakkee (adviesraad/ASDGO).

Waarom cliëntenparticipatie?

Bij participatie gaat het in algemene zin om het benutten van elkaars deskundigheid en het verhogen van het draagvlak voor beslissingen. Burgerparticipatie verwijst naar de deelname van burgers aan politieke besluitvorming en totstandkoming van beleid. Cliëntenparticipatie kan worden beschouwd als een uitingsvorm van burgerparticipatie en richt zich op een specifieke context.

Binnen het sociaal domein volgt deze context uit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), de Jeugdwet en de Participatiewet. Sinds 2015 is namelijk wettelijk vastgelegd dat de cliëntenparticipatie moet worden georganiseerd door de gemeenten.

Het is van groot belang om de belangen en stemmen van de burgers te waarborgen bij de uitvoering van het beleid binnen het sociaal domein. Op deze manier ontstaat niet alleen draagvlak voor het beleid, maar kan ook gewerkt worden aan de kwaliteit van beleid en dienstverlening. Hierdoor neemt de kans op het behalen van gewenste resultaten toe, onder effectieve inzet van schaarse middelen.

Organisatie cliëntenparticipatie op GO van 2015 tot heden

In het kort lichten we de huidige situatie op het gebied van cliëntenparticipatie op GO toe.

- **WMO:** De cliëntenraad WMO heeft nooit het daglicht gezien. Het is niet gelukt om daarvoor mensen te vinden.
- **Jeugdwet:** Deze cliëntenraad is, op initiatief van direct betrokkenen, wel opgezet. In 2022 is deze raad echter weer opgeheven, omdat het erg lastig bleek te zijn om, binnen de strikte regels, personen te vinden die aan de eisen voldoen om zitting te mogen nemen in de raad. Denk daarbij aan de eis dat je een kind moet hebben die onder de Jeugdwet valt. Ervaringsdeskundigheid of betrokkenheid op een andere manier is niet voldoende. Daarbij speelt mee dat indicaties vaak voor een beperkte termijn worden gegeven, terwijl men ten aanzien van het lidmaatschap van een cliëntenraad uitgaat van een langere termijn.
- **Participatiewet en WSW:** Op de website van GO staat het volgende vermeld: "Omdat de PW en WSW heel veel raakvlakken heeft, is in overleg met beide cliëntenraden besloten de raden samen te voegen tot één cliëntenraad. De cliëntenraad PW & WSW richt zich op de uitvoer van beide wetten en zal geen beleidszaken behandelen. Daar is de Adviesraad Sociaal Domein Goeree-Overflakkee (ASDGO) voor, waarmee nauwe contacten zijn." Inmiddels is ook deze cliëntenraad niet meer actief. Van belang is wel de mededeling dat de cliëntenraad zich uitsluitend richt op de uitvoering van beleid.

Overleg met de gemeente Goeree-Overflakkee

Op 31 mei 2022 heeft een brainstormsessie plaatsgevonden over de vorm waarin cliëntenparticipatie georganiseerd zou kunnen worden. Daarbij benadrukte de gemeente dat de huidige situatie onwenselijk is en dat momenteel niet wordt voldaan aan de vigerende wet- en regelgeving.

De volgende drie scenario's werden gepresenteerd:

1. Alles bij het oude laten.
2. Alles samenvoegen tot één breed adviesorgaan (ASDGO en cliëntenraden).
3. Tussenvorm met ASDGO voor beleidszaken en één gezamenlijke cliëntenraad.

In de maanden daaropvolgend zijn er nog sessies geweest op 5 juli en 8 december 2022. Op 16 februari 2023 heeft de adviesraad een lijst met 16 vragen voorgelegd aan de gemeente. Ondanks herhaalde verzoeken vanuit de adviesraad en het stellen van een deadline is door de gemeente nog niet voorzien in beantwoording van de vragen.

Gedachtenvorming binnen ASDGO

Het initiatief van de gemeente om na te denken over de wijze waarop invulling kan worden gegeven aan cliëntenparticipatie heeft geleid tot nadere gedachtenvorming hierover binnen de adviesraad. Zo is het idee ontstaan om te adviseren over de oprichting van één cliëntenraad voor het gehele sociale domein op GO (Cliëntenraad Sociaal Domein Goeree-Overflakkee, CSDGO). Daarnaast zijn enkele uitgangspunten ten aanzien van cliëntenparticipatie geformuleerd.

Cliëntenraad Sociaal Domein GO (CSDGO).

Cliëntenraad voor toezicht op beleidsuitvoering. Het instellen van een cliëntenraad die specifiek toezicht houdt op de uitvoering van het beleid is een krachtig middel om de belangen van (direct) betrokkenen te waarborgen. Door de cliëntenraad een adviserende rol te geven bij de implementatie van het beleid, worden ervaringen, zorgen en suggesties vanuit de praktijk meegenomen. Deze raad richt zich niet op het maken van beleid, maar op het waarborgen van een effectieve uitvoering ervan.

Belangrijke uitgangspunten ten aanzien van cliëntenparticipatie zijn:

- *Scheiding tussen beleid en uitvoering.* Het is van belang dat er een duidelijke scheiding blijft bestaan tussen het ontwikkelen van beleid en de uitvoering ervan. Op die manier wordt voorkomen dat er conflicterende belangen ontstaan, blijft de aandacht verdeling tussen beleid en uitvoering in balans en worden discussies op het juiste abstractieniveau gevoerd. Door de CSDGO zich te laten richten op toezicht en advies bij uitvoeringsaspecten blijft de scheiding tussen beleid en uitvoering geborgd. Het organiseren van participatie binnen de ASDGO is wat ons betreft dan ook geen optie.
- *Diversiteit en representativiteit.* Bij het organiseren van cliëntenparticipatie is het van belang dat er inzicht bestaat in diverse perspectieven en behoeften binnen het sociaal domein. Indien wordt gekozen voor de oprichting van één cliëntenraad adviseren we om de zeer strenge voorwaarden die nu gehanteerd worden wat ruimer te interpreteren, zodat de mensen die willen meedoen en een belang hebben, ook kunnen meedoen. Denk daarbij ook aan een termijn van minder dan 4 jaar, dat werkt drempelverlagend.
- *Continue communicatie en transparantie.* Het succes van cliëntenparticipatie hangt af van continue communicatie en transparantie. De gemeente moet ervoor zorgen dat de resultaten van de participatie-inspanningen duidelijk worden gecommuniceerd naar de betrokkenen. Dit bouwt vertrouwen op en laat zien dat inbreng serieus wordt genomen.
- *Opleiding en Ondersteuning.* Zorg ervoor dat de leden van de cliëntenraad toegang hebben tot de benodigde training en ondersteuning om hun rol effectief te vervullen. Dit kan bijdragen aan een beter begrip van complexe beleidskwesties en de uitvoering ervan. Denk ook aan het faciliteren in de vorm van een secretariaat en een onafhankelijk voorzitter. Mensen die graag willen helpen met participatie moeten niet geremd worden door te veel administratieve en organisatorische taken.
- *Onafhankelijkheid en veiligheid waarborgen.* Zorg ervoor dat de cliëntenraad voldoende onafhankelijkheid heeft om hun taak uit te voeren. Bescherm hun autonomie en zorg ervoor dat ze vrij zijn om eventuele zorgen of kritiek te uiten zonder angst voor repercussies.
- *Aandacht voor aanvullende vormen van participatie.* Naast de oprichting van een cliëntenraad kan de inzet van andere participatiemethoden de betrokkenheid van

burgers en betrokkenen vergroten. Enquêtes, inloopsprekuren en digitale platformen bieden extra kanalen voor het verzamelen van input en feedback ten aanzien van de beleidsuitvoering. Dit versterkt daarnaast de communicatie tussen burgers en de gemeente en vergroot de kans op een breed gedragen uitvoeringsbeleid.

Met interesse zien wij uw reactie op dit advies tegemoet. Ondertussen staan wij klaar om verdere ondersteuning te bieden bij de organisatie en doorontwikkeling van cliëntenparticipatie binnen het sociaal domein op GO.

Met vriendelijke groet namens de Adviesraad Sociaal Domein Goeree-Overflakkee.

Namens deze

voorzitter

R. van der Boom

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'R. van der Boom', written over two diagonal lines.

secretaris

P.G. de Blok van Gurp

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P.G. de Blok van Gurp', consisting of several overlapping loops.